دوشنبه
۲۵ آبان ۱۴۰۵- ۶ جمادی‌الثانی ۱۴۴۸ - ۱۶ نوامبر ۲۰۲۶- شماره ۳۱۷۹-پیاپی ۴۴۹۷

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»

مدیرمسئول: عاطفه خسروی

سازمان آگهی‌ها: ۸۸۱۰۵۲۸۸ - ۰۹۱۹۱۲۵۱۴۰۶

ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com

تلفن: ۸۲۱۹۰ (داخلی-۱۰۸)

توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۱۰۵۲۸۸

تهران، خیابان قائم مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶- کدپستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱

روابط عمومی: pr@smtnews.ir

چاپخانه: صمیم

www.smtnews.ir
info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews
instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com
http://eitaa.com/smtnews
https://ble.ir/smtnews

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

عکس روز

آلودگی هوا در تهران

منبع: ایرنا

کالابرگ ۱۴۰۵ زیر تیغ جراحی

کالابرگ الکترونیکی در ماه‌های اخیر از یک ابزار حمایتی برای جبران بخشی از هزینه خرید کالاهای اساسی، به طرحی با ابعاد گسترده‌تر اجرایی و حقوقی تبدیل شده است. دولت در تلاش است با تغییر شیوه شناسایی خانوارها، منابع حمایتی را به گروه‌های کم‌برخوردارتر اختصاص دهد؛ اما هم‌زمان، بخشی از خانوارها از فهرست مشمولان خارج شده‌اند، میلیون‌ها سرپرست خانوار هنوز اطلاعات خود را تکمیل نکرده‌اند و نحوه حذف مشمولان نیز با ایراد دیوان محاسبات مواجه شده است.

در کنار این مسائل، افزایش قیمت مواد غذایی باعث شده است فاصله میان اعتبار پرداختی و هزینه واقعی تأمین سبد خوراکی خانوار بیشتر شود. به این ترتیب، ارزیابی عملکرد کالابرگ دیگر فقط به تعداد مشمولان یا مبلغ اعتبار محدود نیست؛ بلکه باید دید نظام جدید شناسایی تا چه اندازه دقیق عمل می‌کند، خانوارهای حذف‌شده چقدر امکان اعتراض دارند و اعتبار تخصیصی چه سهمی از هزینه واقعی خرید کالاهای ضروری را پوشش می‌دهد.

۷.۴ میلیون سرپرست خانوار هنوز خوداظهاری نکرده‌اند

یکی از تازه‌ترین تحولات طرح، اختصاص فرصت مجدد برای ثبت فرم خوداظهاری است. بر اساس اعلام حسن نوروزی، مدیرعامل سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها، از مجموع ۱۸ میلیون و ۳۰۰ هزار سرپرست خانوار جامعه هدف مرحله نخست افزایش اعتبار، حدود ۱۰ میلیون و ۹۰۰ هزار نفر در مهرماه اطلاعات خود را ثبت کرده‌اند و ۷ میلیون و ۴۰۰ هزار سرپرست خانوار از این مرحله جا مانده‌اند. به گزارش خبرآنلاین، به این ترتیب، حدود ۴۰ درصد جامعه هدف اولیه هنوز فرایند خوداظهاری را تکمیل نکرده‌اند. برای این گروه از ۲۰ تا ۲۶ آبان فرصت مجدد در نظر گرفته شده است. زمان ثبت اطلاعات بر اساس رقم پایانی کد ملی تعیین شده؛ سرپرستان دارای ارقام صفر و یک از ساعت ۱۲ روز ۲۰ آبان تا پایان ۲۱ آبان، گروه دارای ارقام دو، سه و چهار در ۲۲ آبان و گروه دارای ارقام پنج، شش و هفت در ۲۳ آبان امکان ثبت درخواست دارند. برای ارقام هشت و ۹ نیز ۲۴ آبان تعیین شده و روزهای ۲۵ و ۲۶ آبان فرصت عمومی تمام جاماندگان است. ثبت اطلاعات از طریق پنجره ملی خدمات دولت هوشمند انجام می‌شود، اما تکمیل فرم به‌تنهایی به معنای دریافت قطعی اعتبار بیشتر نیست. اطلاعات ثبت‌شده باید راستی‌آزمایی شود و نتیجه بررسی، مبنای تعیین میزان اعتبار خانوار خواهد بود. حتی خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی نیز باید اطلاعات موردنیاز را ثبت کنند.

اعتبار یک‌میلیون و ۵۰۰ هزار تومانی به چه کسانی می‌رسد؟

در مرحله آبان، اعتبار کالابرگ برای خانوارهایی که پس از بررسی اطلاعات واجد شرایط افزایش شناخته شده‌اند، به یک میلیون و ۵۰۰ هزار تومان به ازای هر نفر رسیده است. سایر مشمولان همچنان یک میلیون تومان دریافت می‌کنند. بنابراین، افزایش اعتبار برای گروه نخست ۵۰۰ هزار تومان به ازای هر نفر است؛ رقمی که برای یک خانوار چهار نفره، اختلاف دو میلیون تومانی در اعتبار ماهانه ایجاد می‌کند.

ایمان زنگنه، سخنگوی معاونت رفاه و امور اقتصادی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، گفته است ۵۴ درصد خانوارهای کشور مشمول افزایش ۵۰۰ هزار تومانی اعتبار شده‌اند. به گفته او، کمتر از ۱۰ درصد خانوارها در گروه بازنگری و اصلاح قرار گرفته‌اند و وضعیت نهایی این گروه هنوز مشخص نیست.

در سطح شهرستان‌ها نیز ۴۲ درصد از تغییرات منتفع می‌شوند، وضعیت ۴۹ درصد شهرستان‌ها تغییری نمی‌کند و کمتر از ۱۰ درصد در گروه بازنگری قرار دارند. سهم خانوارهای مشمول افزایش اعتبار در سیستان و بلوچستان حدود ۸۰ درصد اعلام شده است. این رقم در کهگیلویه و بویراحمد ۶۷ درصد و در لرستان، خراسان شمالی و کردستان حدود ۶۴ درصد است.

زمان‌بندی شارژ اعتبار نیز برای گروه‌های مختلف یکسان نیست. گروه دارای ارقام پایانی صفر، یک و دو و همچنین خانوارهای حمایتی و نیروهای مسلح از ۱۵ آبان در اولویت شارژ قرار گرفته‌اند. اعتبار گروه دارای ارقام سه تا شش برای ۲۵ آبان و گروه دارای ارقام هفت تا ۹ برای پنجم آذر پیش‌بینی شده است. اعتبار مرحله مهر نیز تا پایان آبان قابل استفاده خواهد بود.

معیارهای جدید؛ از درآمد و دارایی تا وضعیت سکونت

تغییر مهم دیگر، ابلاغ شیوه‌نامه شناسایی و گروه‌بندی اقتصادی خانوارها در ۲۱ مهرماه است. بر اساس این مصوبه، خانوارها با توجه به مجموع درآمد و مشخصه‌های اجتماعی و اقتصادی در سه گروه وسع اقتصادی بالا، متوسط و پایین قرار می‌گیرند. در این چارچوب، درآمد تنها معیار سنجش نیست و دارایی‌ها و برخی شاخص‌های مصرف و فعالیت اقتصادی نیز در ارزیابی وضعیت خانوار نقش دارند. طبق شیوه‌نامه، مجموع ارزش روز زمین‌های دارای کاربری مسکونی بیش از ۵۰ میلیارد تومان، ارزش هر واحد مسکونی بیش از ۷۵ میلیارد تومان و ارزش هر قطعه زمین فاقد کاربری یا دارای کاربری غیرمسکونی بیش از ۷۵ میلیارد تومان از شاخص‌های قرار گرفتن در گروه وسع اقتصادی بالا است. مجموع ارزش خودروهای سواری و وانت دوکابین دارای پلاک شخصی نیز اگر از ۷.۵ میلیارد تومان بیشتر باشد، در این ارزیابی اثرگذار خواهد بود. قرار گرفتن در میان پنج درصد خانوارهای دارای بیشترین مصرف انرژی، پنج درصد دارندگان بالاترین ارزش دارایی در بازار سرمایه و ۲.۵ درصد خانوارهای دارای بالاترین مانده تسهیلات بانکی نیز از دیگر شاخص‌هاست. داشتن کارت بازرگانی فعال و حضور نداشتن در کشور برای بیش از ۱۸۳ روز در طول یک سال نیز در فهرست معیارهای این شیوه‌نامه قرار دارد. در این میان، وضعیت مالکیت و اجاره‌نشینی نیز اهمیت دارد. ملاک تشخیص مستأجر بودن، اطلاعات ثبت‌شده در سامانه ملی املاک و اسکان است و سامانه‌های ثبت قراردادهای اجاره، از جمله خودنویس و کاتب، موظف‌اند اطلاعات قراردادها را به این سامانه منتقل کنند. سکونت در خانه متعلق به شخص دیگر بدون پرداخت اجاره‌بها، به معنای مستأجر بودن نیست. همچنین خانواری که مالک یک واحد مسکونی است، حتی اگر در خانه دیگری مستأجر باشد، همچنان مالک محسوب می‌شود.

بر اساس همین مصوبه، اطلاعات هویتی و اعضای خانوار، محل سکونت، حقوق و دستمزد، درآمد مشاغل، درآمد اجاره، سود سپرده‌های بانکی، سود سهام و دارایی‌هایی مانند املاک، خودرو و اوراق بهادار باید در فرایند ارزیابی لحاظ شود. سازمان امور مالیاتی نیز موظف است دسترسی لازم به اطلاعات اقتصادی افراد در کارپوشه اقتصادی ایرانیان را برای وزارت تعاون فراهم کند. دستگاه‌های مرتبط از جمله بانک مرکزی، سازمان ثبت اسناد، فراجا، وزارتخانه‌های نفت و نیرو و سازمان بورس نیز باید اطلاعات موردنیاز را به‌روزرسانی و تبادل کنند. خانوارهای مستمری‌بگیر کمیته امداد و بهزیستی پس از راستی‌آزمایی در گروه وسع اقتصادی پایین قرار می‌گیرند. در شیوه‌نامه همچنین برای اعتراض به گروه‌بندی، به‌روزرسانی کارپوشه اقتصادی و ثبت درخواست بازبینی پیش‌بینی شده است. در درخواست‌هایی که هدف آن قرار گرفتن در گروه وسع پایین است، بررسی میدانی و بازدید مددکاران اجتماعی ضرورت دارد. تغییر گروه وسع هر خانوار نیز حداکثر یک بار در سال امکان‌پذیر است. کارکنان نیروهای مسلح، سازمان انرژی اتمی، وزارت اطلاعات و وزارت امور خارجه نیز از شمول فرایند عمومی این شیوه‌نامه مستثنا شده‌اند.

سقف‌های درآمدی و حذف یک میلیون خانوار

در کنار شیوه‌نامه دارایی‌محور، یعقوب اندایش، معاون رفاه و امور اقتصادی وزارت کار، از معیارهای درآمدی تازه برای سنجش استطاعت خانوارها سخن گفته است.

بر اساس اظهارات او، سقف درآمدی برای خانوارهای یک تا سه نفره کمتر از ۲۰ میلیون تومان، برای خانوار چهار نفره ۲۷ میلیون تومان و به ازای هر عضو اضافه هفت میلیون تومان بیشتر در نظر گرفته شده است.

او گفته است سنجش استطاعت مالی با بررسی مجموع درآمد، تراکنش‌های بانکی، میزان خرید خانوار و مالکیت خودرو و املاک انجام می‌شود. به‌عنوان مثال، یک خانوار سه‌نفره که سه خودرو یا سه ملک داشته باشد، با وجود تعداد اعضای خانوار، مشمول دریافت کالابرگ نخواهد بود.

معاون وزیر همچنین گفته است در فاز نخست یک میلیون خانوار از فهرست مشمولان حذف می‌شوند. با این حال، او تأکید کرده جزئیات معیارهای جدید قرار است به‌صورت رسمی اعلام شود. بنابراین، ارقام درآمدی مطرح‌شده در اظهارات او را باید از متن شیوه‌نامه ابلاغی ۲۱ مهرماه تفکیک کرد و تا زمان انتشار جزئیات رسمی، نباید همه آن‌ها را ضابطه نهایی و لازم‌الاجرا دانست.

اعتبار کالابرگ در برابر تورم خوراکی‌ها

با وجود تغییرات اجرایی و افزایش اعتبار برای بخشی از خانوارها، مسئله اصلی همچنان قدرت خرید است. بر اساس آمار مرکز آمار ایران، تورم نقطه‌به‌نقطه گروه خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات در مهرماه ۱۴۰۵ به ۱۱۳.۴ درصد رسیده و برای نهمین ماه متوالی سه‌رقمی مانده است. تورم ماهانه این گروه نیز ۲.۴ درصد گزارش شده است. در همین دوره، قیمت روغن‌ها و چربی‌ها نسبت به مهر سال گذشته ۲۵۵.۷ درصد و قیمت شیر، پنیر و تخم‌مرغ ۱۵۴.۶ درصد افزایش داشته است.

محاسبات مبتنی بر متوسط قیمت‌های مرکز آمار و سرانه مصرف تعیین‌شده برای سبد کالابرگ نشان می‌دهد هزینه تأمین ۱۱ قلم کالای پایه برای هر نفر در مهرماه از پنج میلیون و ۶۹۲ هزار تومان فراتر رفته است. هزینه همین سبد برای یک خانوار سه‌نفره بیش از ۱۷ میلیون تومان برآورد می‌شود. در مقابل، اعتبار یک میلیون و ۵۰۰ هزار تومانی حدود ۲۶ درصد هزینه این سبد و اعتبار یک میلیون تومانی حدود ۱۷.۶ درصد آن را پوشش می‌دهد.

برآوردها همچنین نشان می‌دهد هزینه تأمین همین سبد ۱۱ قلمی در مهرماه نسبت به دی‌ماه ۱۴۰۴، یعنی نخستین ماه اجرای پرداخت اعتبار، حدود ۶۸.۳ درصد افزایش یافته است. به این ترتیب، حتی افزایش ۵۰۰ هزار تومانی اعتبار نیز نتوانسته سهم حمایت را به سطح پوشش هزینه‌ها در ابتدای اجرای طرح بازگرداند. برای یک خانوار کارگری حداقل‌بگیر سه‌نفره نیز تأمین این سبد، با احتساب درآمد و اعتبار کالابرگ، بخش بزرگی از منابع ماهانه را به خود اختصاص می‌دهد.

سخن پایانی

در مجموع، کالابرگ در آبان‌ماه با مسئله‌ای فراتر از افزایش مبلغ اعتبار روبه‌روست. دولت می‌خواهد منابع حمایتی را هدفمندتر توزیع کند، اما این هدف زمانی محقق می‌شود که معیارهای شناسایی شفاف و قابل اعتراض باشند، مبنای قانونی حذف خانوارها روشن شود، درخواست‌های بازبینی در زمان مناسب رسیدگی شوند و مطالبات فروشندگان بدون تأخیر پرداخت شود. در کنار همه این موارد، تورم خوراکی‌ها تعیین می‌کند که اعتبار تخصیصی چه میزان از فشار معیشتی را کاهش می‌دهد. وقتی هزینه تأمین سبد پایه غذایی چند برابر اعتبار ماهانه است، کالابرگ می‌تواند بخشی از مخارج خانوار را جبران کند، اما به‌تنهایی جایگزین مهار تورم و افزایش قدرت خرید نخواهد شد.

تحلیل روز

تاثیر سیگنال جنگ بر بازارهای دارایی

تحولات بازارهای مالی در هفته‌ای که گذشت، از چرخشی معنادار در تقاضا و رفتار سرمایه‌گذاران حکایت دارد؛ جایی که برخلاف روند نزولی عمده بازارهای دارایی (طلا، ارز و فلزات گرانبها)، بازار سرمایه توانست با ثبت بازدهی مثبت، توجه فعالان اقتصادی را به خود جلب کند.

بررسی آمارهای هفتگی نشان می‌دهد که تب و تاب بازارهای طلا و ارز فروکش کرده و تمامی اقلام این حوزه با افت قیمت مواجه بوده‌اند.

این واگرایی در شرایطی رقم خورد که اخبار متناقض از تحولات ایران و آمریکا، تداوم فشارهای اقتصادی و بلاتکلیفی مذاکرات، همچنان بر انتظارات معامله‌گران سایه انداخته است. هرچند دیدار دونالد ترامپ با نخست‌وزیر قطر امیدواری‌هایی نسبت به کاهش تنش‌ها ایجاد کرد، اما گزارش گاردین درباره احتمال تصمیم‌گیری واشنگتن برای اقدام نظامی جدید و تأکید مارکو روبیو بر ادامه فشار اقتصادی علیه ایران، بار دیگر بر ابهامات سیاسی افزود.

تنش‌های تازه در سایه بن‌بست مذاکرات

مهم‌ترین تحول سیاسی به حمله شامگاه پنجشنبه به یک تأسیسات مخابراتی در سیریک هرمزگان و پاسخ نظامی ایران در بحرین مربوط می‌شود. سپاه پاسداران روز جمعه اعلام کرد در واکنش به حمله سیریک، رادار هشدار زودهنگام آمریکا در بحرین را هدف قرار داده است.

هم‌زمان، کانال ۱۴ اسرائیل مدعی شد تهران از طریق قطر به واشنگتن پیام داده که حاضر به مذاکره درباره برنامه هسته‌ای نیست؛ روایتی که مستقلاً تأیید نشده است. دونالد ترامپ نیز در موضع‌گیری تازه خود اعلام کرد آمریکا دیگر نیازی به توافق با ایران ندارد. مجموعه این تحولات، نگرانی‌ها از تداوم تقابل سیاسی و نظامی را افزایش داده است.

نگرانی تازه برای تجارت و منابع ارزی

در جبهه اقتصادی، تعطیلی گذرگاه مرزی مندلی (سومار) میان ایران و عراق از روز جمعه، بر نگرانی‌ها درباره محدودشدن مسیرهای تجارت خارجی افزود. هرچند مقام‌های عراقی تکمیل زیرساخت‌ها و اقدامات فنی را دلیل تعطیلی موقت این گذرگاه اعلام کرده‌اند، این تصمیم در شرایطی اجرایی شد که واشنگتن فشار بر بغداد برای محدودکردن مبادلات مرزی را افزایش داده است. ادامه محدودیت‌ها می‌تواند هزینه تجارت و انتقال کالا را بالا ببرد و در صورت طولانی‌شدن، بر جریان صادرات غیرنفتی و دسترسی به منابع ارزی فشار وارد کند.

بازارساز در برابر انتظارات تورمی

در داخل نیز فشارهای تورمی همچنان یکی از محرک‌های تقاضا برای ارز و طلاست. در مقابل، بانک مرکزی بر ادامه مدیریت بازار ارز، کنترل رشد نقدینگی و مقابله با نوسانات غیربنیادی تأکید دارد و عرضه ارز از طریق شبکه بانکی و مرکز مبادله از ابزارهای سیاست‌گذار برای مدیریت تقاضا و افزایش عرضه محسوب می‌شود. بانک مرکزی پیش‌تر آمادگی خود را برای مداخله ارزی و عرضه منابع بیشتر اعلام کرده بود، اما افزایش نرخ دلار در معاملات پشت‌خطی جمعه نشان می‌دهد انتظارات سیاسی همچنان بر رفتار معامله‌گران اثرگذار است. از این رو، میزان و نحوه مداخله بازارساز در معاملات شنبه می‌تواند در تعیین دامنه نوسانات نقش مهمی داشته باشد.

آیا نقدینگی از بورس خارج می‌شود؟

با وجود ریسک‌های سیاسی، ورود دوباره پول حقیقی در آخرین جلسه معاملاتی هفته نشان می‌دهد همه سرمایه‌گذاران در موقعیت خروج از بازار قرار ندارند. نکته مهم این است که ارزش معاملات به حدود ۵۸ همت رسیده و بازار همچنان از گردش نقدینگی بالایی برخوردار است. با این حال، کاهش تعداد نمادهای مثبت در طول جلسه نشان می‌دهد بخشی از خریداران در قیمت‌های بالاتر تمایل کمتری به ادامه خرید داشته‌اند.

در چنین شرایطی، واکنش بازار به اخبار سیاسی می‌تواند تعیین‌کننده باشد. اگر معامله‌گران تحولات اخیر را نشانه افزایش احتمال درگیری گسترده‌تر ارزیابی کنند، احتمال افزایش عرضه و انتقال بخشی از سرمایه به دارایی‌های کم‌ریسک‌تر وجود دارد. اما اگر اخبار نظامی در سطح درگیری‌های محدود باقی بماند و نشانه‌ای از گسترش دامنه تنش‌ها دیده نشود، نقدینگی موجود می‌تواند همچنان از بازار سهام حمایت کند.

چشم‌انداز پیش‌رو

رکود نسبی و اصلاح قیمت‌ها در بازارهای طلا و ارز می‌تواند ناشی از فروکش کردن انتظارات تورمی کوتاه‌مدت یا تنوع‌بخشی سبد دارایی سرمایه‌گذاران باشد. با این وجود، تحرکات مثبت بورس اگر با تداوم ورود پول حقیقی و ثبات متغیرهای کلان اقتصادی همراه شود، می‌تواند نویدبخش توزیع متوازن‌تر ریسک و سرمایه در بازارهای مالی در هفته‌های آتی باشد.

مهم‌ترین متغیری که می‌تواند در شروع هفته بر رفتار معامله‌گران اثر بگذارد، تحولات سیاسی و نظامی منطقه است. دونالد ترامپ اعلام کرده عربستان سعودی خواستار حفظ وضعیت فعلی شده است؛ وضعیتی که به معنای ادامه فشار ناشی از محاصره دریایی خواهد بود. ترامپ همچنین مدعی شده قطر، کویت، امارات و بحرین نیز با حفظ شرایط فعلی موافق هستند. این موضع می‌تواند نشان دهد دست‌کم در کوتاه‌مدت، واشنگتن تمایل چندانی به عقب‌نشینی از سیاست فشار اقتصادی ندارد.

از سوی دیگر، حمله به یک برج مخابراتی در سیریک و اعلام سپاه درباره هدف قرار دادن رادار هشدار زودهنگام آمریکا در بحرین در پاسخ به این حمله، سطح تنش‌ها را افزایش داده است. هم‌زمان، ترامپ در اظهارات تازه خود تأکید کرده که آمریکا به توافق با ایران نیازی ندارد و حتی از کنار گذاشتن مسیر مذاکرات سخن گفته است. مجموعه این تحولات احتمال بازگشت نااطمینانی به بازارهای داخلی را افزایش می‌دهد؛ عاملی که معمولاً از طریق افزایش انتظارات تورمی و تغییر رفتار سرمایه‌گذاران، بر بازار ارز و سهام اثر می‌گذارد.